

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi

5.7.2018

Lapin ELY-keskus, Vesienhoidon keskeiset kysymykset ja työohjelma Tornionjoen vesienhoitoalueella 2022-2027, kuuleminen 8.1.-9.7.2018

LAUSUNTO KESKEISISTÄ KYSYMYKSISTÄ JA TYÖOHJELMASTA TORNIONJOEN VESIENHOITOALUEELLA 2022-2027

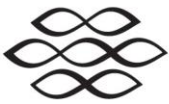
Vesienhoidon tavoitteena on estää jokien, järvien ja rannikkovesien sekä pohjavesien tilan heikkeneminen sekä pyrkiä kaikkien vesien vähintään hyvään tilaan. Kuuleminen käsittelee vesienhoidon keskeisiä kysymyksiä, jotka liittyvät vesienhoitoon Tornionjoen vesienhoitoalueen Suomen puoleisella osalla. Tornionjoen vesienhoitoalue kattaa Tornionjoen valuma-alueen, joka on yhteinen Ruotsin kanssa. Ruotsin puolella kuuleminen keskeisistä kysymyksistä Tornionjoen osalta tapahtuu myöhemmin, 1.5.-31.10.2019. Ruotsissa Tornionjoen vesistöalue kuuluu laajempaan Bottenvikenin vesienhoitoalueeseen.

Merenhoidon kuulemismenettely toimenpiteistä järjestetään tulevan vesienhoitosuunnitelman kuulemisen yhteydessä vuonna 2020. Tulvariskien hallintasuunnitelmista kuullaan myös samassa aikataulussa.

Rajajokikomissio toteaa, että vesienhoidon pääteemat, joita edellisellä suunnitteluperiodilla käsiteltiin ovat edelleen ajankohtaisia ja kaudelle 2022-2027 nostetut keskeiset teemat ovat perusteltuja. Erinomaisessa ja hyvässä tilassa olevien pinta- ja pohjavesien tilan turvaaminen on vesienhoidon suunnittelun ja toimenpiteiden ydintehtäviä. Lapin ELY-keskuksen laatimassa kuulemisasiakirjassa ehdotetut keskeiset kysymykset Tornionjoen vesienhoitoalueella 2022-2027 ovat seuraavat:

- Jätevesihaitat ja haitalliset aineet hallintaan
- Maatalouden toimenpiteet käytäntöön
- Metsätalouden vesiensuojelua tehostetaan
- Pohjavesien turvaaminen
- Vesielinympäristöjen parantaminen
- Erinomaisessa ja hyvässä tilassa olevien vesien tilan turvaaminen
- Vesienhoidon huomioiminen kaavoituksessa ja rakentamisen ohjauksessa
- Toimenpiteiden toteutus

Kuten kuulemisaineistossa todetaan, on valtion rooli kunnostustoimenpiteiden rahoittajana ja toteuttajana pienentynyt. Kunnostusten toteuttaminen edellyttää yhteistyötä sekä aktiivista paikallista toimintaa ja rahoituspohjan laajentamista. Paikallisten toimijoiden aktivoimiseksi on syytä tiedottaa veden laadusta tarpeellisten vesienhoitotoimenpiteiden sekä vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksien rinnalla. Tietotarve vesien tilasta kävi ilmi suomalais-ruotsalaisesta vesienhoitoa ja tulvariskien hallintaa koskevasta avoimesta internet-kyselystä Tornionjoen sidosryhmille vuonna 2017. Komissio kannustaa ELY-keskusta, yhteistyön ja yhteensovittamisen Norrbottenin lääninhallituksen kanssa jatkuessa, hyödyntämään kyseisen kyselyn vastauksia vapaaehtoisten toimenpiteiden edistämiseksi mm. Tornionjoen vesienhoitoalueen kuntien, kylien, yhdistysten, asukkaiden ja yritysten parissa. Osallistumismahdollisuuksien ja osallistumisen väliarviointi viranomaisen toimesta vesienhoidon suunnittelun aikana voi antaa työkaluja vesienhoidon ja eri sidosryhmien vuorovaikutuksen kehittämiseksi.

Ilmastonmuutokseen ja sen vesistövaikutuksiin liittyen tulisi myös mahdollinen epätavallinen ja pitkäaikainen kuivuus lisätä yhdeksi mahdolliseksi muuttujaksi suunnittelutyössä. Kuivuudella voi olla merkittäviä vaikutuksia vesiekosysteemiin erityisesti sivujoissa. Epävarmuus ilmastonmuutoksen vesienhoitoon kohdistuvista vaikutuksista eri vuodenaikoina on keskeistä suunnittelussa. Mm. ennustettu talvien lämpeneminen ja lisääntyvä sadanta pohjoisella alueella, mutta voi olla syytä huomioida myös mahdollisuus pilvisyyden ja sateisuuden kasvun tuomaan viilenemiseen vaikutuksineen perustuotantokaudella, sekä maalla että vesistöissä.

Sekä Suomi ja Ruotsi ovat vast'ikään julkaisseet strategioita mm. bio- ja sinisestä taloudesta, elintarviketuotannosta ja metsäsektorilla tehdään maiden välistä yhteistyötä. Nämä strategiat ja tavoitteet toimeenpantuna merkitsevät konkreettisia toimenpiteitä mm. metsä- ja kalataloudessa ja vesien käytössä. Tornionjoen vesienhoitoalueella mm. metsätalous ja kalastusmatkailu ovat merkittäviä tulonlähteitä yhdessä niiden elinkeinojen kanssa, joilla on yhteys virkistykseen, vapaa-ajan asumiseen ja ruoantuotantoon maatalouden, poronhoidon ja luonnontuotteiden jalostuksen kautta. Kaivosteollisuus Tornionjoen vesistöalueella voi lisätä riskejä rajavesistöjen hyvän tilan säilymiselle. Vesienhoidon liittäminen näkyvämmiin elinkeinojen kehittämiseen ja vuoropuhelun lisääminen näissä kysymyksissä on tarpeen. Vuoropuhelun tiivistäminen edelleen vesien ja kalakantojen hoidon vastuuviranomaisten kesken tuottaa synergiaetuja molemmille sektoreille vesistön ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen merkitys kokonaisuutena huomioiden. Komissio haluaa lisäksi muistuttaa tarpeesta laatia Suomen ja Ruotsin yhteisen lohen ja taimenet hoitosuunnitelma Tornionjoen vesistöalueelle. Luonnonvarojen kuten vesivarojen käytön suunnittelussa tulee noudattaa varovaisuusperiaatetta.

Komissio kehottaa vesienhoidon suunnittelussa myös edistämään suomalais-ruotsalaisen Tornionjokea koskevan työohjelman (Action Plan, 2017) toimeenpanoa. Työohjelma on laadittu alueellisten ja kansallisten vesi- ja tulvaviranomaisten kanssa yhteistyössä tätä vesienhoidon suunnittelukierrosta silmällä pitäen.

Komissio ehdottaa kuulemisasiakirjaan täydennystä sivulle 22 vesienhoidon prosessista. Rajajokisopimuksen 10 artiklan mukaisesti komission tulee joko hyväksyä tai hylätä ehdotukset vesienhoitoalueen ohjelmiksi tai suunnitelmiksi, mitä on tarkemmin kuvattu hallituksen ehdotuksen perusteluissa rajajokisopimuksesta (HE 264/2009) ja Ruotsin osalta asetuskommentaarissa (Reg.prop. 2009/10:212).

Komissio toimii yhteistyön edistäjänä rajan yli ja työskentelee eri viranomaisten kanssa yhteistyössä ml. tiedonvaihto. Komissio seuraa myös rajajokisopimuksen soveltamista.

Timo Jokelainen
puheenjohtaja

Johan Antti
varapuheenjohtaja

Virve Sallialmi
sihteeri

TIEDOKSI Norrbottenin lääninhallitus
Tornionjoen vesistöalueen kunnat